

בירעם

מאז פרשת לבון, שהסעירה ו- פילגה את העם בראשית שנות השישים, לא היתה פרשה נוספת שהעמידה זה מול זה שני מחנות יריבים ברורים, כמו פרשת עקורי בירעם ואיקרית.

הפרשה, שהחלה מענין שולי, התגלגלה כמו כדור של שלג, הפ- כה תוך שבועות מספר לנושא ויכוח מרכזי, שכך סביבו נושאת יסוד של קיום המדינה ומוסר התנועה הציונית. הוא הביא לידי עימות נוקב וגלוי בין שני מחנות, שלא ניתן להגדיר אף אחד מהם במונחים של מפלגות או מיסג- רות ארגוניות אחרות. מכל אחד מצדדיו של המיתרס ניצבו בני מפלגות שונות, בני עדות ודתות נפרדות, המחזיקים בדיעות פו- ליטיות שונות ושהשקפת עולמם אינה זהה בהכרח. זה מול זה ניצבו שני המחנות: בני האור מול בני החושך, אנשי המוסר והמצפון מול אנשי החשבון וה- פחד.

השבוע הגיעה ההתכתשות ה- רעיונית ההדדית בין שני המחנות לשיא מילולי חדש.

מולך הביטחון

מתמוטט

אם בתחילת התעוררות הפרשה יכלו תומכי ההתעקשות של גולדה מאיר להפריח בחלל את מילת הקסם "ביר- טחון", להסתמך על הנימוקים הביטחוניים כדי לשלול את זכותם של עקורי בירעם ואיקרית לחזור לכפריהם, הרי השבוע נפ- לו חומות נימוקי הביטחון בזה אחר זה.

למרות זאת הוסיפו החסידי העיווריים של גולדה להשתמש בנימוקים אלה, כמו משורר-החצר לשעבר של באר חושי, "ב- ימיו גלאי שכתב בעמריב: "אנו חות- רים עדיין בסירת הצלה. צפה ועולה, צפה ויורדת, על פני מים אדירים. יש מי שרר- צה לטבעה בחוץ ויש - לא כל הער- בים הנישאים עימנו בחוכה, אפשר גם לא רובם - המצפים כי תשקע בעצמה. זכות תופשי המשוט. אחוזי ההגה היא לייצב

הכר תירוץ דחוק

טילטוליה ולומר: כדי שלא תתהפך עלי- נו, עד שלא נגיע יחד בשלום לחוף מיב- טחים, יואיל פלוני לשבת במקום שיראו לו...". מול הסוגדים בעיניים עיוורות למולך הביטחון והמוכנים לענות אמן אחרי כל מעשה עוול אם רק תוצמד אליו המילה "ביטחון", פורטמו השבוע דבריהם של מומחים ביטחוניים ששללו מכל וכל את ההסתמכות על שיקולי הביטחון בפרשת בירעם.

שריהמספר והתעשייה, רבי אלוף (מיל.) חיים ברילב: בפגישה

הארכיבישוף יוסוף ראיא אומר דברים נרגשים במסיבת העיי- תונאים רבת-המשתתפים, בה הכריז על מיצעד-המחאה בירו- שלים ביום רביעי הבא ועל תוכנית מסע-הצלב באירופה. הוא דיבר אנגלית, ביקש את אורי אבנרי להרגם את דבריו לעברית. המסיבה זכתה לסיקור עולמי.

המנהיג
הפעילים, שאינם מקובלים על השלטון. אחר-כך, אולי יתקנו אנשי השלטון עצ- מם את העוול.
היה זה שקר שוקף, והעקורים לא הת- פתו לכך. אולם העיתונאים משרתיה-שיל- טון שמו בפי אחד מעקורי בירעם סיפור כאלו מסתייגים מעקורים מן הכוחות הפו- רים למענם. העיתונאים, הפעילים במער- כה נגד העקורים, חיכו לאות זה, ויצאו בי- התקפת-מחץ מודרכת נגד הכוחות הפו- רים. בטענה שהעקורים עצמם גירשו אותם. כך נולד השקר כאלו גורש אורי אב- נרי מבירעם (שלושה יומי-טלוויזיה הני- ציחו את קבלת-הפנים שנערכה לאבנרי ולחבריו בהיכנסם לכפר, כשכל בני ביר- עם, יחד עם משלחת מאיקרית, פרצו במחאות-כיפיים נרגשות). הדחליל של 1990 (שהתפרק מומן לשיבעה רסיסים קטנטנים) הוצא מן הגניזה. השד הנורא של ר"ק צוייר בכל מוראותיו.

מערכה זו היתה המסוכנת ביותר, והיא העמידה את העקורים במבחן קל- הופי- עלו גם סוכני השלטון בצמרת הכנסיות. הכנסיות האלה משוחררות ממסים, ומת- עשרות מקרקעותיהן בחסות הממשלה, והם חשופות ללחצים.
כד כבר עם מפעלה-הישות נגד הפעילים היהודיים למען העקו- רים, נפתחה מערכת-ההישות נגד האיש שהפך למנהיג המאבק כר- לו, ושנתגלה כזלידה כמנהיג אור- תנטי ראשון של ערביי ישראל: הארכיבישוף יוסוף ראיא.

צלב ברחבי אירופה

ל מול העקורים נתגלה ראיא כאדם שאינו מושפע מתחבולות מסוג זה. הכנהדת התקף, שבינה שנים ארוכות בארצות-הברית, הוא מויגה נדירה של חוכמת-החיים ואומץ-לב. בחוורו ללא הפ- על נאמנותו לישראל, תיכנן שורה של פעולות וקבע את העקרונות לכיצועם.

מטע זה ערוך לגרום לסנסציה בינלאומית ממושכת, למשוך סיי- קור טלוויזיוני ועיתונאי עצום כי- עולם הנוצרי.
היתה דרך אחת למנוע זאת: הודעתה של גולדה מאיר שהיא מכירה בזכותם העקרונית של תושבי שני הכפרים לחזור, גם אם זכות זו לא תמוש מייד. ראיא ביקש הבטחה זו, כשני לשנה 25 של המדינה, בחתימת גולדה, דיין, בורג ואבן.

השאלה האחת

זרדה ידעה שפשרה זו אפשרית. היא הזכירה אותה במפורש בנאומה הגדול במרכז מפלגת-העבודה, והוסיפה - משום-מה - שאם תעשה זאת, תנוח דעותיו של אורי אבנרי. היא סירבת. השבוע היה ברור לרבים - ובראש וראשונה למנהיגי מפלגת-העבודה עצמה - כי אין מנוס מקבלת פשרה זו, לא רק לטובת הצדק, אלא גם לטובת תדמית המדינה. יחסי-החוק של השלום הפנימי. השאלה שניקרה בליבם היתה: איך להביא את גולדה מאיר לשנות את עמדתה?

(המשך מעמוד 17)
לפסק את כל העקורים מן הכפר - ופעולה זו נכשלה.

היה לפגורם עוד צד מעניין. העילה לפעולת המישטרה היתה, כביכול, תלונה של מינהל מקרקעי ישראל על "הסגת גבול" - כלומר, שתושבי-המקום חזרו לבתים שהם עצמם הקימו ושגזלו מהם על-ידי מינהל המקרקעים. מי הגיש תלו- נה זו?

האחראי למינהל, ראובן אלונג, בעדה של הח"כית-ישעיהו, הכי- חיש כתוקף שהוא הגיש את הת- לונה. הפקיד המקומי של המינהל אישר לעומת זאת שהגיש את הת- לונה לפי הוראות הממונים עליו. זה מוזר. אך ברור כי התלוי- נה הוגשה לפי דרישת המישטרה עצמה, אחרי שגולדה נתנה את הפעולה.

כשנשלל הפגורם, הומצאה האגדה ש- מישהו "אירגן" את "ההתנגדות". מי? מכיוון שלא ניתן לזהות אדם שאינו קיים, הסתפקו השילטונות ברמזים קוד- רים - "כוחות אנטי-ציוניים". החלטת מרכז מפלגת-העבודה דיברה על "גור- מים אנטי-ציוניים" המנצלים את הפרשה "לצורכיהם". מעריב, שנרתם כרגיל לי- מלאכת ההסתה של השלטון נגד חסרי- ישע, הקדיש מאמר ראשי ל"רק"ה. העור- למ הזה ומצפון - צירוף שנועד לגייס את מכסימום הנישאה נגד העקורים. הכוונה השקופה: להסח את הדעת מתביעתם הצודקת של העקורים, ולהפנות את הזעם נגד נורמים אלמנטיים, שונאי המדי- נה. זהו הטכניסם הקלאסי של הי- פאשיזם, מו"ו מקיקארתי ועד אדוקה היטלר עצמו.

לשוב את הגלגל הקטן

ה יתה לתחבולה זו מטרה שנייה: לנתק את חודיה-המחץ של המאבק למען העקורים.
כל מאבק ציבורי פועל לפי חוקיות מסוימת: הכוחות התוקפניים ביותר נמ- צאים מחוץ למיסד, והם מנהלים את הי- מאבק בשלב הראשון. כשהם זוכים בי- אהדת הציבור, מכריח הדבר את אנשי ה"אופוזיציה" שבתוך המיסד להצטרף, או לפחות להעמיד פנים כאלו הם משר- תתפים במאבק, לצורכי אליבי. בהדרגה נוצרת חזית רחבה.

גלגל קטן אחד מתניע בצורה זו גל- גלים רבים.
כדי למנוע זאת, הטכניסם הי- יעיל ביותר הוא לנתק את הכי- חות הלוחמים המהווים את הגלי- גל הקטן. הרחקתם מובילה בהכי- רח להפסקת הפעולות הנמרצות, המושכות את תשומת-הלב. הי- דבר מאפשר למוחות המימסדיים לחזור לארישותם. עתה-הקהל נר- געת, והעניין כולו יורד מסדר- היום.

סוכני השלטון פשטו בין העקורים עצמם, לחשו להם: סלקו את הכוחות

סוף השקר
בשיחה עם אורי אבנרי, בנוכחות הארכיבישוף, הכחיש השבוע איוב מטאנוס (שמאל), מעקורי בירעם, את השקר שהולט הזה להסתלק מן המאבק למענם. האמת היא שמטאנוס אמר לעיתונים כי אנשי הכפר אינם רוצים להודות עם שוט מילגה, כדי שהמאבק יישאר כללי ועל-מפלגתי. אורי אבנרי הסכים לגישה זו, התחבק עם מטאנוס, לשימחת העקורים שנכחו במקום.